

Загальна інформація до курсу

Назва курсу	<i>Проективні техніки у роботі психолога</i>
Викладач (-і)	Мазяр Олег Васильович Демянчук Юлія Юріївна Весельська Алла Леонідівна
Профайл викладача (-ів)	
Е-mail:	mazuar.oleg2015@gmail.com juddelija@gmail.com aveselska@ukr.net
Посилання на курс в CMS	
Консультації	<i>Очні консультації:</i> Мазяр О.В. щопонеділка 13.30-14.30 (ауд.702) Демянчук Ю.Ю. щовівторка 14:00-16:00 (ауд. 702) Весельська А.Л. щовівторка 13:30-15:00 (ауд. 702)

Анотація до курсу

Програму дисципліни «Проективні техніки у роботі психолога» складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра зі спеціальності 053 Психологія. Вона покликана знайомити студентів з особливостями використання проективних технік у діагностуванні особистісних особливостей та корекції особистісних проблем.

Предметом вивчення дисципліни є феномен проєкції у психічній діяльності людини, особливості його діагностики і використання у психокорекційній роботі.

Вивчення теоретичного матеріалу супроводжується виконанням практичних завдань, спрямованих на емпіричне дослідження феноменів психічної діяльності людини: проєкції, емпатії. Принцип дослідження «самого себе» дозволяють студентам не лише опрацювати матеріал у ролі дослідника, але й проаналізувати власні дослідницькі уміння з позиції досліджуваного. Окрім того, аналіз отриманих результатів сприятиме активізації процесів самопізнання та рефлексії умінь, необхідних для досягнення програмних результатів та здійснення професійної діяльності.

Курс «Проективні техніки у роботі психолога» пов'язаний з дисциплінами «Психодіагностика», «Основи індивідуальної та групової психокорекції», «Основи психотерапії», «Основи психологічного консультування».

Мета та завдання курсу

Мета курсу: набуття студентами знань, умінь та навичок використання проективних технік у діагностуванні особистісних особливостей та корекції особистісних проблем.

Завдання:

1. Ознайомлення зі специфікою психодіагностики несвідомих аспектів психіки людини та застосуванням проективних технік.
2. Засвоєння вимог до використання проективних технік у корекційній роботі.
3. Формування навичок здійснення процесуальної діагностики особистісних проблем за допомогою методики комплексу тематичних малюнків.

Структура курсу «Проективні техніки у роботі психолога» складається з таких змістових модулів:

1. Проекція як психологічний феномен.
2. Особистісна проблема як предмет психодіагностики і психотерапії.
3. Експресивні методики.
4. Методики доповнення (конститутивні методики).
5. Інтерпретаційні методики.

6. Тестовий підхід до використання психомалюнків.
7. Психоаналітичний підхід до інтерпретації психомалюнків.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

- Уміння підбирати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій відповідно до завдань дослідження
- Здатність здійснювати психологічний вплив (індивідуальну та групову психокорекцію) відповідно до запиту
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Програмні результати навчання

- визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки;
- зрозуміло повідомляти інформацію;
- доступно представляти результати психодіагностичних обстежень.

Формат курсу

Обсяг курсу: 90 годин (3 кредити ECTS), з них 12 лекцій, 26 практичних, 52 самостійної роботи. Курс вивчається у VI семестрі.

Цикл професійної підготовки (варіативні навчальні дисципліни).

Формат курсу: змістові модулі як логічно об'єднані тематичні блоки, що включають лекції, практичні заняття, поточні тестування, контрольні роботи, консультації, спрямовані на формування програмних результатів. Практичні заняття включають елементи опитування, письмового тестування, бесіди та групового обговорення, виконання практичних завдань та професійно-орієнтованих завдань.

Протягом курсу студенти виконують 2 професійно-орієнтованих завдань тощо

Форми контролю: поточні самостійні роботи (міні-опитування на кожному практичному, оцінювання роботи на занятті, виконання практичних завдань), підсумкові модульні контрольні роботи, залік (VI семестр).

Передумови вивчення курсу:

Курс «Проективні техніки у роботі психолога» вивчається у VI семестрі, тому передумовою вивчення курсу є ознайомлення з процедурою проведення психологічної діагностики («Психодіагностика»), закріплення навичок надання психологічної допомоги, отриманих у межах курсів «Основи психологічного консультування» й «Індивідуальна та групова психокорекція», паралельним засвоєнням вмінь і навичок психотерапевтичної діяльності в межах курсу «Основи психотерапії».

Технічне та матеріальне забезпечення курсу:

Наявність мультимедійного обладнання, база тестів Портал ZDU PROJECT.

Політики курсу:

Відповідальність викладача та студентів:

- З метою досягнення мети курсу викладачі та студенти мають нести спільну відповідальність: неупереджене ставлення до позиції іншого, повага один до одного, диференційованість в оцінюванні компетентностей здобувачів та формуванні висновків щодо їхньої успішності (активна робота на занятті, виконання завдань, пов'язаних із

пошуком можливих клієнтів, які погоджуються на психологічне обстеження та здійснення психокорекції).

- Мобільні телефони та інші прилади мають бути переведені у беззвучний режим. Ноутбуки та планшети можуть використовуватись тільки для ведення конспектів, нотаток, роботи над практичним завданням або презентацією.
- Під час занять заборонене вживання їжі та напоїв, що містять алкоголь або інші психоактивні речовини.
- Студенти мають право вести записи на лекційних та практичних заняттях. Ведення аудіо- та відеозапису може здійснюватися лише за згодою викладача та інших студентів.
- Відсутність студента (з поважної та неповажної причини) на лекційному або практичному занятті має бути відпрацьована під час індивідуальних занять з викладачем у формі співбесіди. Для відпрацювання студент має підготувати конспект питань, що розглядалися на занятті, яке студент пропустив.
- Допомогу або додаткові роз'яснення з питань, які були недостатньо засвоєні студентом під час самостійної підготовки, можна отримати під час індивідуальних консультацій за графіком консультацій викладачів.
- Студенти зобов'язані приходити вчасно на навчальні заняття. У разі запізнення здобувача на заняття.

Навчальні:

- Вивчення кожного змістового модуля включає отримання оцінок за практичні заняття, практичні завдання та теми, що виносилися на самостійне опрацювання.
- Для підвищення навчальної мотивації та відповідно до Положення про організацію начального процесу у ЖДУ у випадку студент може отримати екзаменаційну оцінку автоматично в разі, якщо на позитивну оцінку зараховано всі змістові модулі (не менше 60 балів).
- Виконання практичних завдань до практичних занять є обов'язковим для допуску до підсумкової модульної контрольної роботи (ПМКР). Вони мають бути зараховані до написання ПМКР.
- До написання ПМКР здобувач має відпрацювати всі пропуски під час індивідуальних занять (лекцій) або консультацій протягом семестру (практичні) за графіком консультацій викладачів, що ведуть лекційні або практичні заняття.
- Підсумкова модульна контрольна робота проводиться на останньому аудиторному навчальному занятті модуля.
- Розрахунок балів до заліку: сума середньозважених оцінок за всі модулі.
- Забороняється списування та плагіат практичних завдань, тестових чи контрольних завдань, передбачених курсом. Представлення роботи, що містить плагіат, оцінюється незадовільно і вимагає повторного виконання завдання. У разі невідпрацювання завдання, студент не допускається до заліку.

Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<p>Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання.</p> <p>Методи поточного контролю: виконання міні-тестових робіт, оцінювання усних відповідей та практичних завдань під час практичних занять, оцінювання виконання теми для самостійного опрацювання.</p> <p>Методи модульного (проміжного) контролю: виконання ПМКР, що складається з тестового контролю (Портал ZDU PROJECT) та теоретичного питання.</p>
--	--

Нарахування балів здійснюється за 100-бальною системою відповідно до системи ЄКТС згідно «Положенням про порядок оцінювання знань студентів у Житомирському державному університеті імені Івана Франка».

Оцінка за кожен модуль розраховується як середнє арифметична між оцінкою за ПМКР та середнім балом за заняття модуля

$$COH3 = \frac{OH3_1 + OH3_2 + \dots + OH3_n}{n}$$

$$MO = \frac{COH3 + ПМКР}{2}$$

де COH3 - середнє арифметичне значення оцінки за навчальні заняття модуля

OH3_n – оцінка за n-те навчальне заняття

n - кількість навчальних занять у модулі

МО – модульна оцінка

ПМКР – оцінка за підсумкову модульну контрольну роботу

Контрольним заходом, який проводиться під час екзаменаційної сесії є **Семестровий екзамен (СЕ)**. СЕ проводиться у формі тестового контролю й практичної демонстрації здобутих фахових компетентностей.

Залікова робота складається із 2-х частин: тестовий контроль у системі (Портал ZDU PROJECT) та 2-х теоретичних питань (якщо здобувач претендує на оцінки «задовільно» або «добре» за національною шкалою) або професійно-орієнтованого завдання (якщо здобувач претендує на «відмінно» за національною шкалою)

Оцінювання кожного виду контролю здійснюється за 100-бальною системою, загальна оцінка за СЕ розраховується як середнє арифметичне між обома видами контролю й нараховується у балах відповідно до системи ЄКТС, яка переводиться у 4-бальну (національну) шкалу.

Розрахунок балів до заліку: сума середньозважених оцінок за всі модулі між двома екзаменами (для курсу «загальна психологія» це екзамени у I та III семестрах).

$$M\%_1 = \frac{k_1}{K} * 100\% = \frac{3}{7} * 100\% = 42,90\%$$

$$M\%_2 = \frac{k_2}{K} * 100\% = \frac{4}{7} * 100\% = 57,10\%$$

$$НБМ_1 = \frac{MO_1 * M\%_1}{100\%} = \frac{89,5 * 42,90\%}{100\%} = 38,40$$

$$НБМ_2 = \frac{MO_2 * M\%_2}{100\%} :$$

ПОМ=НБМ1+НБМ2,

ДЕ М% – відсоткове значення окремого модуля навчальної дисципліни

к – кількість кредитів, виділених на вивчення модуля

К – кількість кредитів навчальної дисципліни, що виноситься на екзамен або залік

МО – модульна оцінка

ПОМ – підсумкова оцінка вивчених модулів

	<i>Оцінка за екзамен обраховується як середнє арифметичне між оцінкою за залікову роботу та ПОМ</i>
Вимоги до модульного тестування контролю у системі (Портал ZDU PROJECT)	<p>1. До ПМКР допускаються студенти, які отримали поточні оцінки з усіх передбачуваних робочою програмою видів завдань (мінімум 1 за кожне практичне заняття). До завершення модуля студент може перескласти окремі теми модуля з метою отримання вищих оцінок під час консультацій протягом семестру (відповідно до графіка викладача).</p> <p>2. Проходження письмового модульного (проміжного) тестового контролю є обов'язковим.</p> <p>3. Написання підсумкової модульної роботи здійснюється у присутності викладача на останньому занятті модуля та триває 25 хвилин</p> <p>4. Тестовий контроль здійснюється через контроль у системі (Портал ZDU PROJECT) :</p> <p>5. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти....» студент допускається до семестрового контролю з дисципліни «Загальна психологія», якщо він успішно склав модульні контрольні роботи (за результатами підрахунку середнього арифметичного набрав не менше ніж 60 балів – «прохідний мінімум»).
Умови та вимоги ліквідації академічної заборгованості	<p>1. Якщо студент за результатами оцінювання навчальних досягнень із навчальної дисципліни отримав підсумкову оцінку за модулі, що не перевищує 59, він має право відпрацювати модуль до початку заліково-екзаменаційної сесії. В іншому випадку студент не допускається до сесії.</p> <p>2. За наявності результатів нижче «прохідного мінімуму» на день складання іспиту, студенту виставляється «не допущений».</p> <p>3. У випадку отримання студентом не допуску до заліку або «незадовільного» складання (відсутність студента під час заліку з неповажної причини прирівнюється до «незадовільного» складання), студент має можливість повторно скласти залік не більше двох разів.</p> <p>4. Повторне перескладання підсумкового семестрового заліку здійснюється не більше 2-х разів: перший – викладачу, другий – комісії у складі 3-х осіб, яка створена деканом факультету. Повторне перескладання здійснюється до початку наступного семестру (за графіком, встановленим деканатом).</p> <p>5. Якщо здобувач освіти тричі отримав оцінку, що має 59 балів і нижче, він підлягає відрахуванню з університету студент отримав більше двох незадовільних оцінок з дисциплін, він підлягає відрахуванню з Університету за академічну неуспішність відповідно до пункту 6. «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти».</p>

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів (цей вид роботи здійснюється здобувачем за бажанням);
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних контрольних робіт;
- підготовка до екзамену (I та III навчальний семестр).

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі, в електронній бібліотеці або на інтернет-ресурсах) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти (користуючись переліком основних понять до кожної теми).
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на контрольні питання до теми.

Конспектування (опрацювання) першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка до підсумкової модульної контрольної роботи, заліку та екзамену має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМКР або заліку.

- Підберіть підручники, методичні рекомендації матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти у силабусі).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у Графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	У тому числі			Всього	У тому числі		
		Л.	П.	С. р.		Л.	П.	С. р.
Модуль 1. Методологічні засади проєктивної психодіагностики і психотерапії								
Змістовий модуль 1. Проекція як психологічний феномен	10	2	2	6	15	2		13
Тема 1. Проекція як психологічний феномен	10	2	2	6	15	2		13
Змістовий модуль 2. Особистісна проблема як предмет психодіагностики і психотерапії	20	2	4	14	15		2	13
Тема 2. Особистісна проблема як предмет психодіагностики і психотерапії	20	2	4	14	15		2	13
Всього за модулем 1	30	4	6	20	30	2	2	26
Модуль 2. Проєктивні методики								
Змістовий модуль 3. Експресивні методики	8	2	2	4	10	2		8
Тема 3. Експресивні методики	8	2	2	4	10	2		8
Змістовий модуль 4. Методики доповнення (конститутивні методики)	6		2	4	8			8
Тема 4. Методики доповнення (конститутивні методики)	6		2	4	8			8
Змістовий модуль 5. Інтерпретаційні методики	16		6	10	12		4	8
Тема 5. Інтерпретаційні методики	16		6	10	12		4	8
Всього за модулем 2	30	2	10	18	30	2	4	24
Модуль 3. Малюнок в практиці психодіагностики								
Змістовий модуль 6. Тестовий підхід до використання психомалюнків	10	2	4	4	17	2	2	13
Тема 6. Тестовий підхід до використання психомалюнків	10	2	4	4	17	2	2	13
Змістовий модуль 7. Психоаналітичний підхід до інтерпретації психомалюнків	20	4	6	10	13			13
Тема 7. Психоаналітичний підхід до інтерпретації психомалюнків	20	2	6	10	13			13
Всього за модулем 3	30	6	10	14	30	2	2	26
Всього	90	12	26	52	90	6	8	72

Модуль 1
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТИВНОЇ
ПСИХОДІАГНОСТИКИ І ПСИХОТЕРАПІЇ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	У тому числі			Всього	У тому числі		
		Л.	П.	С. р.		Л.	П.	С. р.
Змістовий модуль 1. Проекція як психологічний феномен	10	2	2	6	15	2		13
Тема 1. Проекція як психологічний феномен	10	2	2	6	15	2		13
Змістовий модуль 2. Особистісна проблема як предмет психодіагностики і психотерапії	20	2	4	14	15		2	13
Тема 2. Особистісна проблема як предмет психодіагностики і психотерапії	20	2	4	14	15		2	13
Всього за модулем 1	30	4	6	20	30	2	2	26

Для зарахування 1 модуля студенти мають одержати не менше 4 оцінки (поточні оцінки на 3-х практичних заняттях)

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- виконати практичне завдання;
- здати тему, яка виноситься на самостійне опрацювання на позитивну оцінку.

Лекційний курс

Тема 1. Проекція як психологічний феномен

Лекція 1. Феномен проекції у психології

Мета: ознайомити студентів із психічним феноменом проекції.

Професійна спрямованість: вміння вирізняти проєктивні аспекти комунікації.

План

1. Поняття проекції у психології.
2. Проекція як універсальний механізм захисту.
3. Проекція та емпатія.

Основні поняття: проекція, атрибутивна проекція. Компліментарна проекція, раціональна проекція, аутична проекція, психологічний захист, емпатія.

Рекомендована література:

Галян І. М. Психодіагностика. К., 2009.

Демина Л.Д., Раскольников И.А. Психическое здоровье и защитные механизмы личности. Барнаул, 2000.

Тайна сознательного и бессознательного: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. Мн., 1998.

Томэ Х. Современный психоанализ. Т. 1. Теория / Хельмут Томэ, Хорст Кэхеле. М., 1996.

Франк Л.К. Проективные методы изучения личности / Проективная психология. М., 2000. С. 68-83.

Фрейд А. Теория и практика детского психоанализа. Т. 1. М., 1999.

Фрейд З. Психоаналитические этюды. Мн., 1998.

Шамлян К., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості. Львів, 2014.

Тема 2. Особистісна проблема як предмет психодіагностики і психотерапії

Лекція 2. Особистісна проблема: генезис і динаміка

Мета: сформулювати цілісне й системне уявлення студентів про феномен особистісної проблеми.

Професійна спрямованість: вміння вирізняти особистісну проблематику в емоційній, когнітивній та поведінковій сферах.

План

1. Поняття особистісної проблеми.
2. Емоційні аспекти особистісної проблеми.
3. Когнітивні аспекти особистісної проблеми.
4. Поведінкові аспекти особистісної проблеми.
5. Проекція в особистісній проблематиці.

Основні поняття: особистісна проблема, бінарні емоції, емоційна амбівалентність, когнітивна суперечність, поведінкові протиріччя.

Рекомендована література:

Адлер А. О нервическом характере. СПб., 1997.

Блум Дж. Психоаналитические теории личности. М.; Екатеринбург, 1999.

Брилл А. Лекции по психоаналитической психиатрии. Екатеринбург, 1998.

Мазяр О.В. Глибиннопсихологічні особливості сприймання «пікаперами» осіб іншої статті // Наука і освіта. 2016. № 5. С. 212-217.

Мазяр О.В. Максимізація абсурду як метод субособистісного аналізу // Науковий вісник Херсонського державного університету. Збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки». Випуск 2. Т. 1. 2018. С. 92-96.

Мазяр О.В. Мислення: між інсайтом і деабсурдизацією // Теорія і практика сучасної психології. 2018. № 6. С. 17-21.

- Мазяр О.В. Невротичний стан у системі особистісного розвитку // Пост-травматичний стресовий розлад: дорослі, діти та родини в ситуації війни / за ред.: І. Маноха, Г. Собчук. Том II. Варшава-Київ, 2018. С. 257-267.
- Мазяр О.В. Особистісна проблематика учасників валютних торгів // Теоретичні і прикладні проблеми психології: збірник наукових праць. 2015. № 3 (38). С. 257-264.
- Мазяр О.В. Психофізіологічний механізм формування невротичного розладу // Врачебное дело. 2017. № 7. С. 110-116.
- Мазяр О.В. Соціальний аналіз особистісної проблематики // Теорія і практика сучасної психології. 2017. № 2. С. 21-25.
- Мазяр О.В. Структурні особливості знаку в умовах неврозу // Науковий вісник Херсонського державного університету. Збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки». Випуск 5. 2018. С. 60-65.
- Мак-Вильямс Н. Психоаналитическая диагностика: Понимание структуры личности в клиническом процессе. – М., 2007.
- Практика и теория индивидуальной психологии. СПб., 2003.
- Сандлер Дж. Пациент и психоаналитик: Основы психоаналитического процесса / Дж. Сандлер, К. Дер, А. Холдер. М., 2007.
- Тайна сознательного и бессознательного: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. Мн., 1998.
- Томэ Х. Современный психоанализ. Т. 1. Теория / Х. Томэ, Х. Кэхеле. М., 1996.
- Фрейд А. Теория и практика детского психоанализа. Т. 1. М., 1999.
- Фрейд З. Психоаналитические этюды. Мн., 1998.
- Юнг К.Г. Избранное. Мн., 1998.
- Юнг К.Г. Психология бессознательного. М., 2001.
- Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції. К., 1996.

Практичний курс

Тема 1. Проекція як психологічний феномен

Практичне заняття 1. Феномен проекції у психотерапевтичній роботі

Мета: з'ясувати бачення проекції у різних терапевтичних напрямках.

Професійна спрямованість: уміння використовувати феномен проекції у терапевтичній роботі.

План

1. Проекція з точки зору глибинної психології.
2. Проекція з точки зору гештальт-психології.

Основні поняття	проекція, атрибутивна проекція, компліментарна проекція, раціональна проекція, аутична проекція, психологічний захист, емпатія.
--------------------	---

Практичні завдання

Виконайте вправу «Робота з проекцією у гештальт-терапії»

Згадайте людей, які Вам неприємні або Вас дратують.

Напишіть у лівому стовпчику ті якості, які Вам неприємні.

Відрефлексуйте свої почуття при спілкуванні з ними.

У правому стовпчику напишіть ці неприємні якості від власного імені «Я...»

Якою мірою ці якості Ваші? Що ви відчуваєте, коли приміряєте ці якості щодо себе?

Що нового ви дізналися про себе?

Виконайте вправу «Проекція»

«Виберіть будь-який предмет, який тільки потрапив вам на очі – стілець, прикраса, машина, дерево – й ототожніть з ним. Дозвольте собі ідентифікуватися з об'єктом і «стати» цим об'єктом, досліджуйте своє існування і свої відносини з іншими об'єктами в вашому оточенні. Ви більше виграєте від цього експерименту, якщо будете говорити вголос і

звертати увагу на найбільш очевидні і найпростіші аспекти предмета. Не брати до уваги і не намагатися робити «багатозначні» висновки, просто продовжуйте усвідомлювати, як змінюються ваші почуття в міру того, як ви говорите».

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте специфіку оцінки проекції у поглядах З. Фрейда та К. Юнга.
2. Охарактеризуйте специфіку оцінки проекції у поглядах Ф. Перлза.
3. Встановіть відмінності у поглядах на проекцію у психоаналізі та гештальт-психології.
4. Наведіть приклади власних атрибутивних, компліментарних, раціональних та аутичних проекцій.

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати теоретичні питання	2 години
■ опрацювати основні поняття	1 година
■ опрацювати контрольні питання і завдання	1 година
■ виконати практичне завдання	2 години

Оцінювання

■ відповідь на теоретичне питання	1 оцінка
■ виконання практичного завдання	1 оцінка

Література

- Бодалев А.А. Столин В.В. Аванесов В.С. Общая психодиагностика. М., 2000.
- Галян І.М. Психодіагностика. К., 2009.
- Демина Л.Д., Раскольников И.А. Психическое здоровье и защитные механизмы личности. Барнаул, 2000.
- Тайна сознательного и бессознательного: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. Мн., 1998.
- Томэ Х. Современный психоанализ. Т. 1. Теория / Х. Томэ, Х. Кэхеле. М., 1996.
- Франк Л.К. Проективные методы изучения личности / Проективная психология. М., 2000. С. 68-83.
- Фрейд А. Теория и практика детского психоанализа. Т. 1. М., 1999.
- Фрейд З. Психоаналитические этюды. Мн., 1998.
- Шамлян К., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості. Львів, 2014.

Тема 2. Особистісна проблема як предмет психодіагностики і психотерапії

Практичне заняття 2-3. Особистісна проблема: діагностика

Мета: сформулювати цілісне й системне уявлення студентів про феномен особистісної проблеми.

Професійна спрямованість: вміння вирізняти особистісну проблематику в емоційній, когнітивній та поведінковій сферах.

План

1. Сутність особистісної проблеми.
 2. Емоційна проекція особистісної проблеми: вимагацькі почуття, емоційна неадекватність, емоційна амбівалентність.
 3. Когнітивна проекція особистісної проблеми: нав'язливі думки, забобони, неадекватні концепції, когнітивні протиріччя.
 4. Поведінкова проекція особистісної проблеми: психологічні ігри, життєві сценарії, неадекватна поведінка, нав'язливі дії.
Основні поняття	особистісна проблема, бінарні емоції, емоційна амбівалентність, когнітивна суперечність, поведінкові протиріччя.

Практичні завдання

Ідентифікуйте особистісну проблему відомого літературного (кінематографічного) персонажу: вкажіть, у чому полягає фундаментальна психічна суперечність на емоційному, когнітивному та поведінковому рівнях.

Яким чином він проектує свою особистісну проблематику у взаємодії з іншими особами на

емоційному, когнітивному та поведінковому рівнях?

Схема аналізу:

1. Виявлення трьох рівнів особистісної проблеми.
2. Показ конкретних прикладів проєкцій на трьох рівнях (бажано з цитуванням).

Критерії оцінювання:

1. Правильність і чіткість ідентифікації психічних суперечностей.
2. Точність цитування літературних уривків, які розкривають суперечність.

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте основні симптоми фундаментальної психічної суперечності на емоційному, когнітивному та поведінковому рівнях.
2. Наведіть приклади фундаментальної психічної суперечності з власного життя.
3. Наведіть приклади проєкцій з власного досвіду.

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати теоретичні питання	3 години
■ опрацювати основні поняття	1 година
■ опрацювати контрольні питання і завдання	2 години
■ виконати практичне завдання	8 годин

Оцінювання

■ відповідь на теоретичне питання	1 оцінка
■ виконання практичного завдання	1 оцінка

Література

Адлер А. О нервическом характере. СПб., 1997.

Блюм Дж. Психоаналитические теории личности. М.; Екатеринбург, 1999.

Брилл А. Лекции по психоаналитической психиатрии. Екатеринбург, 1998.

Мазяр О.В. Глибиннопсихологічні особливості сприймання «пікаперами» осіб іншої статті // Наука і освіта. 2016. № 5. С. 212-217.

Мазяр О.В. Максимізація абсурду як метод субособистісного аналізу // Науковий вісник Херсонського державного університету. Збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки». Випуск 2. Т. 1. 2018. С. 92-96.

Мазяр О.В. Невротичний стан у системі особистісного розвитку // Пост-травматичний стресовий розлад: дорослі, діти та родини в ситуації війни / за ред.: І. Маноха, Г. Собчук. Том II. Варшава-Київ, 2018. С. 257-267.

Мазяр О.В. Особистісна проблематика учасників валютних торгів // Теоретичні і прикладні проблеми психології: збірник наукових праць. 2015. № 3 (38). С. 257-264.

Мазяр О.В. Психофізіологічний механізм формування невротичного розладу // Врачебное дело. 2017. № 7. С. 110-116.

Мазяр О.В. Соціальний аналіз особистісної проблематики // Теорія і практика сучасної психології. 2017. № 2. С. 21-25.

Мазяр О.В. Структурні особливості знаку в умовах неврозу // Науковий вісник Херсонського державного університету. Збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки». Випуск 5. 2018. С. 60-65.

Мак-Вильямс Н. Психоаналитическая диагностика: Понимание структуры личности в клиническом процессе. – М., 2007.

Практика и теория индивидуальной психологии. СПб., 2003.

Сандлер Дж. Пациент и психоаналитик: Основы психоаналитического процесса / Дж. Сандлер, К. Дер, А. Холдер. М., 2007.

Тайна сознательного и бессознательного: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. Мн., 1998.

Томэ Х. Современный психоанализ. Т. 1. Теория / Х. Томэ, Х. Кэхеле. М., 1996.

Фрейд А. Теория и практика детского психоанализа. Т. 1. М., 1999.

Фрейд З. Психоаналитические этюды. Мн., 1998.

Юнг К.Г. Избранное. Мн., 1998.

Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції. К., 1996.

Модуль 2
ПРОЕКТИВНІ МЕТОДИКИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	У тому числі			Всього	У тому числі		
		Л.	П.	С. р.		Л.	П.	С. р.
Змістовий модуль 3. <i>Експресивні методики</i>	8	2	2	4	10	2		8
Тема 3. Експресивні методики	8	2	2	4	10	2		8
Змістовий модуль 4. <i>Методики доповнення</i> <i>(конститутивні методики)</i>	6		2	4	8			8
Тема 4. Методики доповнення (конститутивні методики)	6		2	4	8			8
Змістовий модуль 5. <i>Інтерпретаційні методики</i>	16		6	10	12		4	8
Тема 5. Інтерпретаційні методики	16		6	10	12		4	8
Всього за модулем 2	30	2	10	18	30	2	4	24

Для зарахування 2 модуля студенти мають одержати не менше 7 оцінок (поточні оцінки на 5-х практичних заняттях)

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- виконати практичне завдання;
- здати тему, яка виноситься на самостійне опрацювання на позитивну оцінку.

Лекційний курс

Тема 3. Експресивні методики

Лекція 3. Проективні техніки

Мета: ознайомити студентів із проективними техніками.

Професійна спрямованість: знання про особливості застосування проективних технік в залежності від запиту клієнта.

План

1. Конститутивні методи.
2. Конструктивні методи.
3. Інтерпретаційні методи.
4. Катартичні методи.
5. Експерсивні методи.
6. Імпресивні методи.
7. Аддитивні методи.

Основні поняття: конститутивні методи, конструктивні методи, інтерпретаційні методи, катартичні методи, експерсивні методи, імпресивні методи, аддитивні методи.

Рекомендована література:

Галян І. М. Психодіагностика. К., 2009.

Демина Л.Д., Раскольников И.А. Психическое здоровье и защитные механизмы личности. Барнаул, 2000.

Зуев-Инсаров Д. М. Почерк и личность. К., 1992.

Тайна сознательного и бессознательного: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. Мн., 1998.

Франк Л.К. Проективные методы изучения личности / Проективная психология. М., 2000. С. 68-83.

Шамлян К., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості. Львів, 2014.

Собчик Л.Н. МЦВ-метод цветовых выборов. Модифицированный тест Люшера. СПб., 2001.

Internet джерела:

Дьяков Г., Слободяник Т. Психологічні особливості діалогічної проективної методики незавершених речень. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>

Практичні заняття

Тема 3. Експресивні методики

Практичне заняття 4. Невербальна проекція

Мета: сформувати цілісне й системне уявлення студентів про феномен невербальної проекції.

Професійна спрямованість: вміння диференціювати повідомлення суб'єкта на невербальному рівні.

План

1. Невербальна проекція захисних бар'єрів.
2. Невербальна проекція домінування.
3. Вплив на невербальному рівні.
4. Проекція суперечності на невербальному рівні.

Основні поняття		мова тіла, віддзеркалення, жести, міміка, пантоміміка.
--------------------	--	--

Практичні завдання

Вправа 1.

Об'єднайтеся по троє осіб: двоє беруть участь у консультативній роботі, третій – спостерігає. Клієнт розповідає про свою актуальну психологічну проблему; психолог уточнює проблемне звернення, діагностує емоційну, когнітивну та поведінкову сферу клієнта; спостерігач

оцінює, наскільки клієнт та психолог є конгруентними (відповідність вербального та невербального рівня транзакцій), які невербальні сигнали посиляють один одному, чи беруть вони до уваги невербальні сигнали.

Контрольні питання і завдання:

1. Наведіть приклади захисних бар'єрів на невербальному рівні.
2. Наведіть приклади домінування на невербальному рівні.
3. Наведіть з власного досвіду приклад неконгруентної поведінки на невербальному рівні.

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати теоретичні питання	2 години
■ опрацювати основні поняття	1 година
■ опрацювати контрольні питання і завдання	1 година
■ виконати практичне завдання	1 година

Оцінювання

■ відповідь на теоретичне питання	1 оцінка
■ виконання практичного завдання	1 оцінка

Література

Галян І. М. Психодіагностика. К., 2009.

Демина Л.Д., Раскольников И.А. Психическое здоровье и защитные механизмы личности. Барнаул, 2000.

Зуев-Инсаров Д. М. Почерк и личность. К., 1992.

Пиз А. Язык телодвижений. СПб., 2000.

Тайна сознательного и бессознательного: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. Мн., 1998.

Франк Л.К. Проективные методы изучения личности / Проективная психология. М., 2000. С. 68-83.

Шамлян К., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості. Львів, 2014.

Собчик Л.Н. МЦВ-метод цветовых выборов. Модифицированный тест Люшера. СПб., 2001.

Internet джерела:

Дьяков Г., Слободяник Т. Психологічні особливості діалогічної проективної методики незавершених речень. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>

Тема 4. Методики доповнення (конститутивні методики)

Практичне заняття 5. Конститутивні методики

Мета: сформулювати цілісне й системне уявлення студентів про феномен невербальної проекції.

Професійна спрямованість: вміння диференціювати повідомлення суб'єкта на невербальному рівні.

План

1. Методика «Незавершені речення» для учнів початкових класів.
2. Методика «Незавершені речення» для учнів середніх і старших класів (модифікація С.І. Помазіна)
3. Методика «Незавершені речення» для дорослих
4. Методика «Незавершені малюнки».

Основні поняття | конститутивні методики, незавершені речення, незавершені малюнки.

Практичні завдання

Завдання.

Розробіть методику «Незавершені речення» для вивчення певної проблеми (наприклад, проблема ставлення до певної категорії осіб, явищ, подій). Методика повинна передбачати шкали, однакову кількість речень та особливості інтерпретації результатів.

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати теоретичні питання	1 година
---------------------------------	----------

▪ опрацювати основні поняття	1 година
▪ виконати практичне завдання	2 години
Оцінювання	
▪ відповідь на теоретичне питання	1 оцінка
▪ виконання практичного завдання	1 оцінка

Література

- Галян І. М. Психодіагностика. К., 2009.
 Демина Л.Д., Раскольников И.А. Психическое здоровье и защитные механизмы личности. Барнаул, 2000.
 Зуев-Инсаров Д. М. Почерк и личность. К., 1992.
 Практикум з психодіагностики / Уклад.: О.О. Музика, В.М. Остринська, В.В. Остринський. Житомир, 2000.
 Тайна сознательного и бессознательного: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. Мн., 1998.
 Франк Л.К. Проективные методы изучения личности / Проективная психология. М., 2000. С. 68-83.
 Шамлян К., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості. Львів, 2014.
 Собчик Л.Н. МЦВ-метод цветовых выборов. Модифицированный тест Люшера. СПб., 2001.
 Internet джерела:
 Дьяков Г., Слободяник Т. Психологичні особливості діалогічної проективної методики незавершених речень. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>

Тема 5. Інтерпретаційні методики

Практичне заняття 6. Методика «Тест руки» Вагнера

Мета: сформувати навички дослідження особистості за допомогою проективної методики.
 Професійна спрямованість: вміння діагностувати особистість за допомогою проективної методики.

План

1. Призначення методики «Тест руки» Вагнера.
 2. Особливості надання інструкції.
 3. Особливості реєстрації відповідей.
 4. Кількісна та якісна інтерпретація результатів проективного дослідження.
Основні поняття	агресія, вказівка, страх, емоційність, комунікація, залежність, демонстративність, безособистісність.

Практичні завдання

Завдання.

Проведіть проективне дослідження особистості, використовуючи методику «Тест руки» Вагнера. Користуйтеся прикладом виконання тесту: Тест руки Вагнера. URL: <https://vsetesti.ru/351/>. За результатами дослідження сформулюйте розгорнутий висновок і надайте рекомендації.

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати теоретичні питання	1 година
▪ виконати практичне завдання	2 години
Оцінювання	
▪ виконання практичного завдання	1 оцінка

Література

- Тест руки (Hand Test) / Елисеєв О.П. Практикум по психологии личности – СПб., 2003. – С. 310-327.
 Тест руки Вагнера. URL: <https://vsetesti.ru/351/>

Тема 5. Інтерпретаційні методики

Практичне заняття 7. Методика П. Уїлсона «Дерево з людьми»

Мета: сформувати навички дослідження особистості за допомогою проективної методики.

Професійна спрямованість: вміння діагностувати особистість за допомогою проективної методики.

План

1. Призначення методики П. Уїлсона «Дерево з людьми».
2. Особливості надання інструкції.
3. Особливості реєстрації відповідей.
4. Кількісна та якісна інтерпретація результатів проективного дослідження.

Практичні завдання

Завдання

Проведіть проективне дослідження особистості, використовуючи методику П. Уїлсона «Дерево з людьми». За результатами дослідження сформулюйте розгорнутий висновок і надайте рекомендації.

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати теоретичні питання	1 година
■ виконати практичне завдання	2 години
Оцінювання	
■ виконання практичного завдання	1 оцінка

Література

Тест П. Уилсона «Дерево с человечками». – Режим доступа: <https://fishki.net/1676088-test-derevo-s-chelovechkami.html>

Тема 5. Інтерпретаційні методики

Практичне заняття 8. Методика «Куб у пустелі»

Мета: сформувати навички дослідження особистості за допомогою проективної методики.

Професійна спрямованість: вміння діагностувати особистість за допомогою проективної методики.

План

1. Призначення методики «Куб у пустелі».
2. Особливості надання інструкції.
3. Особливості реєстрації відповідей.
4. Інтерпретація результатів проективного дослідження.

Практичні завдання

Завдання.

Проведіть проективне дослідження особистості, використовуючи методику «Куб у пустелі». За результатами дослідження сформулюйте розгорнутий висновок і надайте рекомендації.

Завдання 1.

Ваша перша задача полягає у тому, щоб описати цей куб.

- На що він схожий?
- Наскільки він великий?
- З чого цей куб зроблено?
- Де саме знаходиться?

Тут немає правильних відповідей, тільки ваші власні думки. Знайдіть хвилинку, перш ніж продовжити – деталі дуже важливі.

Завдання 2.

Отже, ви перебуваєте в пустелі, бачите куб. Також ви помічаєте, що там є *драбина*. Опишіть цю драбину.

- З чого вона зроблена?
- Наскільки довга?

- Де розташована по відношенню до кубу?
- Надійна чи стара і розламана?
- Висока чи коротка? Широка або вузька?

Завдання 3.

Тепер уявіть, що в пустелі є *кінь*. Опишіть коня. Найголовніше:

- Як далеко від вас кінь?
- Що робить?
- В якому напрямку рухається?
- Як виглядає?

Завдання 4.

Далі уявіть, що в пустелі, але там ви бачите багато квітів. Описати ці *квіти*.

- Скільки їх там?
- Де вони ростуть?
- Як виглядають?
- Де вони розташовані щодо коня, кубу, драбини і піску?

Завдання 5.

В пустелі, де ви знаходитесь – гроза. Опишіть її.

- Який саме це вид грози?
- Сильний вітер?
- Піднімає пісок?
- Вона поруч з вами чи далеко?
- В якому напрямку від вас?
- Впливає гроза на коня, квіти, куб або сходи?

Інтерпретація

1. Куб – це ваше его.

Розмір цього куба – ваше власне я: *великий* куб означає, що ви досить впевнені у собі, здатні організувати свій бізнес, бути хорошим керівником, і якщо потрібно виголосити тост на святі, ви з задоволенням проявіть свої ораторські здібності.

Якщо ж ваш куб *невеликий*, то, швидше за все, ви боязка і скромна людина. Ви сором'язливі, і навряд чи любите, що б на вас звертали увагу.

Розміщення куба щодо землі означає, наскільки ви серйозно ставитеся до життя. *Спирається на пісок?* Ви, напевно, дуже приземлений і реалістичний осіб. *Висить у повітрі?* Ви – легкий на підйом, літаєте в хмарах, оптиміст.

Матеріал куба передає, наскільки ви відкриті: *прозорий* куб символізує відкритих і чесних людей, *непрозорий* – ви, ймовірно, приховуєте, або не хочете бути об'єктом обговорення. *Світиться?* Ви позитивна і весела особа, яка прагне підняти настрій всім оточуючим. *Виготовлений з граніту?* Ви, ймовірно, прагнете до захищеності від зовнішніх негативних факторів і міцності у відносинах з людьми.

2. Драбина – це ваші друзі.

Згадайте, як *розташована* драбина щодо кубу. Вона *спирається* на нього чи ні? Якщо спирається, то ви знаєте, що ваші друзі і близькі завжди можуть покластися на вас і розраховувати на вашу допомогу. Якщо немає, і вона лежить поруч на піску, значить, ви зрідка просите допомоги у близьких людей, оскільки самі не готові її запропонувати.

3. Кінь – це ваш партнер

Вид коня може багато розповісти про те, чого ви прагнете бачити у вашому партнері. Деякі люди бачать стійку, коричневу, робочу конячку, інші красивого, блискучого Пегаса або єдинорога. Який ваш партнер у вашому уявленні щодо коня?

Ваш кінь треться об куб своєю гривовою, або хоче уціпнути його за куточок? Швидше за все, у вас з вашим обранцем теплі і довірчі відносини. Кінь *далеко* від куба або йде подалі від нього? Ви, ймовірно, не впевнені у своєму партнері або вам здається, що він недостатньо чесний з вами.

4. Квіти – це ваші діти.

Кількість квітів означає багато дітей ви хочете мати чи бачити поруч з собою. Деякі люди бачать тільки одну засохлу ромашку; інші ж яскравий, квітучий сад, обволікаючий під собою куб і пустелю (слідкуйте, щоб діти не сіли вам на шию).

Колір і життєздатність квітів може розповісти про їх здоров'я і процвітання. *Розташування* квітів може показати вам з боку досить цікаві взаємини вас і ваших дітей.

5. Гроза – це ваші побоювання

Гроза символізує *загрозу* і ваші побоювання щодо вас та вашого життя. Це говорить про поточний стан людини, і як вона сприймає можливість присутності ризику у своєму житті. Деякі бачать грозу далеко на лінії горизонту, зникаючу з виду. Інші бачать себе в розпал грозового апокаліпсису, град розміром з тенісний м'яч, падаючий і куб, і на бідну коняку. Швидше за все, у цих людей є накопичені образи, душевні травми, які можливо, заважають жити.

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати теоретичні питання	1 година
▪ виконати практичне завдання	3 години

Оцінювання

▪ виконання практичного завдання	1 оцінка
----------------------------------	----------

Література

Тест П. Уилсона «Дерево с человечками». URL: <https://fishki.net/1676088-test-derevo-s-chelovechkami.html>

Модуль 3
МАЛЮНОК В ПРАКТИЦІ ПСИХОДІАГНОСТИКИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	У тому числі			Всього	У тому числі		
		Л.	П.	С. р.		Л.	П.	С. р.
Змістовий модуль 6. Тестовий підхід до використання психомалюнків	10	2	4	4	17	2	2	13
Тема 6. Тестовий підхід до використання психомалюнків	10	2	4	4	17	2	2	13
Змістовий модуль 7. Психоаналітичний підхід до інтерпретації психомалюнків	20	4	6	10	13			13
Тема 7. Психоаналітичний підхід до інтерпретації психомалюнків	20	2	6	10	13			13
Всього за модулем 3	30	6	10	14	30	2	2	26

Для зарахування 3 модуля студенти мають одержати не менше 3 оцінки (поточні оцінки на 5-х практичних заняттях)

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- виконати практичне завдання;
- здати тему, яка виноситься на самостійне опрацювання на позитивну оцінку.

Лекційний курс

Тема 6. Тестовий підхід до використання психомалюнків

Лекція 4. Діагностичні можливості психомалюнків у вивченні особистості

Мета: ознайомлення студентів із діагностичними можливостями проєктивних малюнків у психодіагностиці.

Професійна спрямованість: первинні навички використання малюнків у консультативній і тренінговій роботі.

План

1. Використання малюнкових технік у психодіагностиці. Психодіагностична сутність психомалюнку.
2. Особливості використання малюнків під час консультування.
3. Особливості використання малюнків у груповій психокорекції.
4. Особливості використання класичних проєктивних малюнкових методик.
5. Феноменологічний підхід до аналізу психомалюнків.

Основні поняття: психомалюнок, феноменологічний підхід, символ, інтерпретація, проєктивна техніка, групова психокорекція, індивідуальна консультація

Рекомендована література

Мошенська Л.В. Діагностичні можливості комплексу тематичних психомалюнків у дослідженні глибинних аспектів психіки: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук. – К., 1998.

Практикум з психодіагностики / Укладачі: Музика О.О., Остринська В.М., Остринський В.В. – Житомир, 2000. – С. 128-160.

Практикум по арт-терапии // Под ред. А.И. Копытина. – СПб., 2000. – С. 20-175.

Практическая психология в тестах, или Как научиться понимать себя и других. – М., 2000. – С. 346-393.

Психомалюнок як метод діагностики психосексуальної сфери в юнацькому віці / Мазяр О.В. Курсова робота з психодіагностики. – Житомир, 2001.

Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. – Самара, 1998. – С. 36-59, 110-117.

Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога: В 2 кн. – М., 1999. – Кн. 1: Система работы психолога с детьми раннего возраста. – С. 286-297.

Хоментаскас Г.Т. Семья глазами ребенка. – М., 1989.

Яценко Т.С. Основы глубинной психокоррекции: феноменология, теория и практика. – К., 2006. – С. 150-153, 152-259.

Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції. – К., 1996. – С. 85-88, 107-116.

Тема 7. Психоаналітичний підхід до інтерпретації психомалюнків

Лекція 5. Психоаналітичний підхід до вивчення психіки за допомогою психомалюнків

Мета: ознайомлення студентів з психоаналітичним підходом до інтерпретації комплексу психомалюнків.

Професійна спрямованість: уміння аналізувати прояви колективного несвідомого та індивідуальної несвідомої символіки.

План

1. Теоретичні передумови психоаналітичного розуміння психомалюнків.
2. Психомалюнок і сновидіння.
3. Спільність символіки міфів, казок і психомалюнків.
4. Символіка психомалюнків:
 - 4.1. Колективне несвідоме та архетипи.
 - 4.2. Прояви індивідуального несвідомого.
 - 4.3. Соціально-психологічна символіка психомалюнків.

Основні поняття: психомалюнок, сновидіння, міфи, казки, архетипи, символи, індивідуальне несвідоме, колективне несвідоме, психоаналіз, трансфер, проекція, заперечення, формування реакції, сублімація, особистісна проблема, невротичний розлад, психологічна імпотенція, заміщення, актуальне минуле, опори, психологічні захисти, комплекс неповноцінності, периферія малюнка, алегоричність сюжету

Рекомендована література

III Всеукраїнська студентська конференція „Актуальні проблеми природничих наук у дослідженнях студентської молоді”. Частина 2. – Черкаси, 31 травня – 1 червня 2001. – С. 107, 112, 113, 115, 116.

Кон И.С. Введение в сексологию. – М., 1989. – С. 86-107.

Мошенська Л.В. Діагностичні можливості комплексу тематичних психомалюнків у дослідженні глибинних аспектів психіки: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук. – К., 1998. – С. 19.

Практикум по арт-терапии // Под ред. А.И. Копытина. – СПб., 2000. – С. 106-136.

Психомалюнок як метод діагностики психосексуальної сфери в юнацькому віці / Мазяр О.В.

Курсова робота з психодіагностики. – Житомир, 2001.

Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика. – К., 2006. – С. 200-372.

Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції. – К., 1996. – С. 116-131.

Тема 7. Психоаналітичний підхід до інтерпретації психомалюнків

Лекція 6. Цілісний аналіз комплексу тематичних малюнків

Мета: ознайомлення студентів з особливостями здійснення цілісного підходу до психоаналізу комплексу тематичних малюнків.

Професійна спрямованість: уміння цілісно аналізувати особистісну проблематику, представлену на несвідомому рівні у комплексі тематичних малюнків.

План

1. Вибір тематики комплексу психомалюнків.
2. Сутність психокорекційного діалогу та його роль у роботі з малюнковими методиками.
3. Діагностика глибинних аспектів психіки.
4. Діагностика соціально-психологічних аспектів психіки.

Основні поняття: психомалюнок, тематика комплексу психомалюнків, психокорекційний діалог, глибинні аспекти психіки, соціально-психологічні аспекти психіки, психоаналіз, колективне несвідоме, трансфер, проекція, архетипи, особистісна проблема, невротичний розлад

Рекомендована література

Мошенська Л.В. Діагностичні можливості комплексу тематичних психомалюнків у дослідженні глибинних аспектів психіки: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук. – К., 1998.

Психомалюнок як метод діагностики психосексуальної сфери в юнацькому віці / Мазяр О.В.

Курсова робота з психодіагностики. – Житомир, 2001.

Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика. – К., 2006. – С. 200-372.

Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції. – К., 1996. – С. 139-194, 194-254.

Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання. – К., 2004. – 679 с.

Практичні заняття

Тема 6. Тестовий підхід до використання психомалюнків

Практичне заняття № 9-10

Проективні малюнкові методики у психодіагностиці

Мета: сформувати навички дослідження особистості за допомогою проективної методики.

Професійна спрямованість: вміння діагностувати особистість за допомогою проективної методики.

План

1. Особливості проведення проективної методики «Неіснуюча тварина».
2. Особливості проведення проективної методики «Моя сім'я».
3. Особливості проведення проективної методики «Дім-Дерево-Людина».
4. Особливості проведення проективної методики «Автопортрет».

Професійно-орієнтоване завдання

Продіагностуйте клієнта за комплексом проективних малюнкових методик: «Неіснуюча тварина», «Моя сім'я», «Дім-Дерево-Людина», «Автопортрет». Надайте комплексну інтерпретацію отриманих результатів за такими показниками: загальний емоційний стан суб'єкта; рівень тривожності; рівень агресивності; особливості самооцінки; рівень демонстративності; взаємодія з батьками та рідними; особливості спілкування; травматичні переживання; почуття безпеки.

За результатами діагностичної роботи студент повинен здати:

- три-чотири малюнки досліджуваного;
- протоколи малювання та опитування;
- інтерпретація кожного малюнку за відповідною схемою;
- узагальнена характеристика особистості досліджуваного;
- ймовірне коло особистісних проблем;
- напрямки консультативної роботи.

Додаткову оцінку студент може отримати, приймаючи участь у колективному обговоренні результатів діагностичної роботи решти студентів.

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати теоретичні питання	1 година
▪ виконати практичне завдання	3 години
Оцінювання	
▪ відповідь на теоретичне питання	1 оцінка
▪ виконання практичного завдання	1 оцінка

Література

Практикум з психодіагностики / Укладачі: Музика О.О., Остринська В.М., Остринський В.В. – Житомир, 2000. – С. 128-159.

Практическая психология в тестах, или Как научиться понимать себя и других. – М., 2000. – С. 346-393.

Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. – Самара, 1998. – С. 34-36, 110-117.

Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога: В 2 кн. – М., 1999. – Кн. 1: Система работы психолога с детьми раннего возраста. – С. 286-296.

Хоментаскас Г.Т. Использование детского рисунка для исследования внутрисемейных отношений // Вопросы психологии. – 1986. – №1. – С. 165-171.

Інформаційні ресурси

Акименко Ю.Ф. Рисуночные тесты в психодиагностике (Видеоматериал) // <http://upsihologa.com.ua/risunochnye-testy-psihodiagnostike.html>.

Кудзилов Д., Зинкевич-Евстигнеева Т. Рисунок в психодиагностике // «Школьный психолог». – 2003. – № 43 // http://www.sadon.ru/details/publications/block_risynok.

Практичне заняття № 11-13

Психоаналіз особистісної проблеми за допомогою комплексу тематичних малюнків

Мета: сформувати навички дослідження особистості за допомогою проєктивної методики.

Професійна спрямованість: вміння діагностувати особистість за допомогою проєктивної методики.

План

1. Едіпів комплекс та його деструктивні наслідки для психіки суб'єкта.
2. Макроаналіз несвідомих передумов особистісної проблеми суб'єкта.
3. Мезоаналіз несвідомих передумов особистісної проблеми суб'єкта.
4. Трансфер і опір та їхня роль у пізнанні психіки.
5. Спільність символіки міфів, казок і психомалюнків.
6. Українська символіка та її психологічний зміст.

Основні поняття: Едіпів комплекс, трансфер, опір, деструктивні тенденції психіки, психологічна імпотенція, тенденція до психологічної смерті, механізми психологічного захисту, тенденція психіки „від слабкості – до сили”, життєвий план, прагнення до переваги над іншими, комплекс неповноцінності, особистісна проблема, тенденція психіки „до вимушеного повторення”, ніжність та чуттєвість, механізм заміщення, нарцистичний шрам, логіка несвідомого, символ, архетип, знак, актуальне Я, феномен вимушеного повторення, актуальне минуле, психологічна імпотенція, тенденція до психологічної смерті, інваріантність змісту малюнка, міфічна свідомість, лібідо

Професійно-орієнтоване завдання

1. Проаналізуйте терапевтичний випадок. Визначте глибинно-психологічні чинники виникнення особистісної проблематики клієнтки.
2. У ході психодіагностики застосовуйте комплекс тематичних психомалюнків.
3. Змодельуйте ситуацію процесуальної діагностики особистісної проблеми клієнта, де використовується комплекс тематичних психомалюнків (на прикладі аналізу кількох психомалюнків).
4. Висновки за результатами процесуальної психодіагностики представте у формі консультативної бесіди з клієнтом.

До початку *практичного заняття № 11* студент укладає з клієнтом терапевтичний контракт, який передбачає впродовж терапевтичної сесії використовувати комплекс тематичних малюнків. Теми і кількість малюнків студентом обираються самостійно в залежності від специфіки особистісної проблематики клієнта.

Студент приходить на заняття з комплексом психомалюнків.

Завдання на практичне заняття № 12.

Сформулюйте основні гіпотези щодо особистісної проблеми суб'єкта. Спираючись на комплекс психомалюнків, обґрунтуйте припущення. Виокремте коло проблемних питань, яких ви торкнетеся при обговоренні змісту психомалюнків.

За результатами виконаного завдання здати звіт в електронній формі. Для звіту надаються файли, де міститиметься текст з обґрунтованою гіпотезою і скановані малюнки досліджуваного.

Студент приходить на наступне заняття зі стенограмою бесіди № 1.

Завдання на практичне заняття № 13.

Відбувається обговорення результатів першої діагностико-терапевтичної бесіди. Обґрунтуйте відповідь щодо того, чи підтвердилися висунуті напередодні гіпотези? Які нові (уточнені) гіпотези ви можете сформулювати? Які нові питання щодо малюнків Ви поставите наступної зустрічі (загальні питання і щодо кожного малюнку окремо).

Студент приходить на наступне заняття зі стенограмою бесіди № 2.

За результатами виконаного завдання здати звіт в електронній формі. Для звіту надаються 2 текстових файла: стенограма бесіди № 1 і нові гіпотези та питання до малюнків. Обов'язково вказувати номер малюнка, до якого ставиться питання.

Завдання для самостійної роботи	
проведення дослідження та інтерпретація результатів	10 годин
Оцінювання	
▪ звіт на практичних заняттях	1 оцінка

Література

Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика. – К., 2006. – С. 252-325.

Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції. – К., 1996. – С. 139-163, 194-254.

Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання. – К., 2004. – С. 169-675.

Мошенська Л.В. Діагностичні можливості комплексу тематичних психомалюнків у дослідженні глибинних аспектів психіки: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук. – К., 1998.

Психомалюнок як метод діагностики психосексуальної сфери в юнацькому віці / Мазяр О.В. Курсова робота з психодіагностики. – Житомир, 2001.

Інформаційні ресурси

Акименко Ю.Ф. Рисуночные тесты в психодиагностике (Видеоматериал) // <http://upsihologa.com.ua/risunochnye-testy-psihodiagnostike.html>.

Кудзилов Д., Зинкевич-Евстигнеева Т. Рисунок в психодиагностике // «Школьный психолог». – 2003. – № 43 // http://www.sadon.ru/details/publications/block_risynok.

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ

Умовою допуску до ПМР є проходження перевірки рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

I. Тестові завдання (оцінюються від 0 до 20 балів).

Перелік понять, які можуть бути включені у тестові завдання: символ, архетип, знак, актуальне Я, феномен вимушеного повторення, актуальне минуле, психологічна імпотенція, тенденція до психологічної смерті, інваріантність змісту малюнка, міфічна свідомість, лібідо.

II. Теоретичні завдання (оцінюються від 0 до 20 балів).

1. Використання малюнкових технік у психодіагностиці. Психодіагностична сутність психомалюнку.
2. Особливості використання малюнків під час консультування.
3. Особливості використання малюнків у груповій психокорекції.
4. Особливості використання класичних проєктивних малюнкових методик.
5. Феноменологічний підхід до аналізу психомалюнків.
6. Теоретичні передумови психоаналітичного розуміння психомалюнків.
7. Психомалюнок і сновидіння.
8. Спільність символіки міфів, казок і психомалюнків.
9. Символіка психомалюнків.
10. Вибір тематики комплексу психомалюнків.
11. Сутність психокорекційного діалогу та його роль у роботі з малюнковими методиками.
12. Діагностика глибинних аспектів психіки.
13. Діагностика соціально-психологічних аспектів психіки.
14. Особливості проведення проєктивної методики «Неіснуюча тварина».
15. Особливості проведення проєктивної методики «Моя сім'я».
16. Особливості проведення проєктивної методики «Дім-Дерево-Людина».
17. Особливості проведення проєктивної методики «Автопортрет».
18. Едіпів комплекс та його деструктивні наслідки для психіки суб'єкта.
19. Макроаналіз несвідомих передумов особистісної проблеми суб'єкта.
20. Мезоаналіз несвідомих передумов особистісної проблеми суб'єкта.
21. Трансфер і опір та їхня роль у пізнанні психіки.
22. Спільність символіки міфів, казок і психомалюнків.
23. Українська символіка та її психологічний зміст.

III. Професійно-орієнтоване завдання (оцінюються від 0 до 50 балів).

Продіагностуйте клієнта за комплексом проєктивних малюнкових методик: «Неіснуюча тварина», «Моя сім'я», «Дім-Дерево-Людина», «Автопортрет». Надайте комплексну інтерпретацію отриманих результатів за такими показниками: загальний емоційний стан суб'єкта; рівень тривожності; рівень агресивності; особливості самооцінки; рівень демонстративності; взаємодія з батьками та рідними; особливості спілкування; травматичні переживання; почуття безпеки.

За виконання цього завдання студент може отримати максимально 30 балів.

Проаналізуйте терапевтичний випадок. Визначте глибинно-психологічні чинники виникнення особистісної проблематики клієнтки. У ході психодіагностики застосовуйте комплекс тематичних психомалюнків. Змодельуйте ситуацію процесуальної діагностики особистісної проблеми клієнтки, де використовується комплекс тематичних психомалюнків (на прикладі аналізу кількох психомалюнків). Висновки за результатами процесуальної психодіагностики представте у формі консультативної бесіди з клієнткою.

За виконання цього завдання студент може отримати максимально 50 балів.